

en rävsax

Den friheten, den friheten! Visst kan den vara besvärlig att bära ibland, men sällan så till den grad som den nu blivit för socialdemokraterna.

I våras väckte vice statsminister Ingvar Carlsson berättigad uppmärksamhet med sitt sk frihetstal. Det innehöll ansatser till självprövning. Statsrådet tillstod att han emellanåt gick mot röd gubbe när ingen bil syntes till. Han tyckte också illa om att socialdemokraterna först av alla krävt förbud mot parabolantennar. Han ville dessutom bygga ytterligare kolonistugor för att flera människor skulle kunna skaffa sig sådana.

Vackert!

I en balanserad artikel i Dagens Nyheter (ober) i början på januari vidareutvecklade han sin frihetsfilosofi. Han hävdade bla att det ökade välståndet vidgat friheten för allt fler, som nu fått materiella förutsättningar att realisera sina önskemål.

Ingvar Carlssons utspel är som en dynamitladdning för socialdemokratin. De kan nämligen väcka förväntningar. Stubinträden har redan anbringats av sjukvårdsminister Gertrud Sigurdsen och socialminister Sten Andersson. De har direkt saboterat vice statsministerns frihetsapologi och vältaligt demonstrerat den ideologiska rävsax deras parti nu fastnat i.

Gertrud Sigurdsen har vänt sig mot att numerären besökande hos fritidspraktiserande läkare stigit från 200 000 år 1975 till 500 000 i dag. Det beror på att landstingsanställda läkare under de borgerliga regeringsåren fick större möjligheter att starta fritidspraktik. "Då måste vi göra någonting", betonar sjukvårdsministern bistert.

Man ser framför sig reaktionen i socialdemokraternas innersta kretsar – när inte Ingvar Carlsson är närvarande förstås. Läkare extraknacker som privata företagare, och inte nog med det – patienterna gillar det också. Självfallet skall sådana missförhållanden stoppas. Friheten för läkare att utöva sitt yrke även på fritiden måste begränsas, de sjukas möjlighet att anlita en fritidspraktiker likaså.

Som om det inte vore nog har Svenska Managementgruppen arbetat fram ett förslag om privata daghem. Företaget skulle bygga och driva dem, och kommunerna placera in barnen på dem från daghemskön enligt nuvarande system.

Kulingen på det socialdemokratiska partikansliet övergick därmed till full orkan.

Sten Andersson slog näven i bordet så att varken Olof Palme eller snörmakare Lekholm kunde gjort det bättre. Han betonade att nu skulle han se till att statsbidragen till privatdaghemmen drogs in. Arbetet (s) underströk att vård och omsorg lämpar sig illa för enskilda initiativ. Tidningen tänkte tydligen på privattandvård, privata läkarmottagningar, privata sjukgymnaster, privat åldringsvård, hemsjukvård samt föräldrakooperativa daghem och daghem enligt trefamiljsmo-

dellen, som ju också är privata vårdinitiativ.

Ja, på alla de områdena är olägenheterna enorma – eller hur?

Vad Gertrud Sigurdsen och Sten Andersson givetvis fruktar är direkta jämförelser mellan privat och offentlig vård. Tänk om det visade sig att enskilda initiativ tillgodosåg medborgarnas vårdbehov lika bra eller bättre än offentlig! Däremot är statsråden likgiltiga för den frihetsbegränsning deras tvångspolitik medför. Med offentliga vårdmonopol undanhålls ju en viktig sektor i samhället från privat företagsamhet.

Så punkterades Ingvar Carlssons förmodligen välmenande frihetsfunderingar sorgfälligt av hans egna partivänner.

Men han behöver inte oroa sig. Frihetskraven kommer att hållas vid liv av andra än socialdemokraterna. Nämligen av alla dem som inser att privatisering av offentliga tjänster inte bara handlar om effektivitet och konkurrens, även om det är nog så betydelsefullt. Utan också om skapandet av ett samhälle som är bättre för medborgarna, därför att de får större frihet, större möjligheter att välja mellan olika alternativ.

Matti Häggström